

2023

2026

**RETOUCH
NEXUS**

BELEIDSNOTA | GEÏNTEGREERD WATERBEHEER: DE VLAAMSE BLUE DEAL IN DE PRAKTIJK

Het RETOUCH NEXUS-project bevordert een sector overschrijdende Water-Energie-Voedsel-Ecosystemen (WEFE) aanpak ter ondersteuning van een veerkrachtige EU-watereconomie, waarbij ecologische, sociale en economische dimensies geïntegreerd worden in het waterbeheer.

Greyfield bedrijventerrein Tielt Noord
Regenwatergebruik door industrie en landbouw
Gecontroleerde buffering

Greyfield residentiële wijk Agnetenpark in Peer
Regenwatergebruik door huishoudens

Greyfield bedrijventerrein Keiberg-Vosseme
Regenwatergebruik en gebruik door industrie
Ondergrondse opslag / Blauwgroene infra

BELANGRIJKSTE STAKEHOLDERS

- Waterbedrijven
- Projectontwikkelaars en investeerders
- (Lokale) overheden
- Bedrijventerreinen
- Onderzoeksinstellingen

PRIORITAIRE MAATREGELEN

- Beleid integreren voor gecoördineerd en WEFE-nexus gebaseerd waterbeheer.
- Opschalen van collectieve, gedecentraliseerde systemen voor hergebruik van water met duidelijke regels en eerlijke prijzen.
- Nutsbedrijven en onderzoeksinstellingen faciliteren om circulaire innovatie te stimuleren.

PARTNERSCHAPPEN VOOR INCLUSIEF BESTUUR

Het opschalen van gedecentraliseerde wateroplossingen vraagt om juridische en financiële coördinatie, gedeelde eigendom en duidelijke afspraken. Gedecentraliseerde watersystemen vergroten de veerkracht door risico's te spreiden en de continuïteit van dienstverlening te waarborgen, wat de kwetsbaarheid voor droogte, overstromingen, vervuiling en storingen vermindert. Dit verhoogt de weerbaarheid in crisistijden. Waterbedrijven in Vlaanderen kunnen hiaten in beheer en techniek overbruggen door gecentraliseerde en gedecentraliseerde systemen te combineren. Innovatieve financierings- en businessmodellen zijn daarbij cruciaal. Als gevestigde publieke actoren kunnen waterbedrijven een circulair, collaboratief en WEFE-gericht waterbeheer stimuleren, met ondersteuning van onderzoeksinstellingen.

CONTEXT

De casestudie bevordert geïntegreerd waterbeheer in twee bedrijventerreinen en een woonwijk, met focus op netwerkoptimalisatie en duurzaam wonen en werken. Verplichte regenwateropvang in Vlaanderen maakt circulaire toepassingen mogelijk. De locaties steunen op partnerschappen tussen meerdere belanghebbenden en demonstreren industriële, irrigatie- en huishoudelijke toepassingen. Door het verankeren van een lokale WEFE-nexusbenadering en het adresseren van financierings- en governance-uitdagingen draagt de casestudy bij aan het EU-initiatief voor waterbestendigheid en versterkt zij het marktpotentieel van duurzame, gedecentraliseerde oplossingen.

NEXUS GOVERNANCE UITDAGINGEN

Vlaanderen reageerde met de Blue Deal op toenemende waterstress, maar de implementatie van de WEFE-nexus blijft uitdagend door verdeelde verantwoordelijkheden en de integratie van landbouw-, energie- en milieudoelen. Voor langdurige waterzekerheid is het nodig om de gecentraliseerde watervoorziening aan te vullen met lokale maatregelen zoals circulair regenwatergebruik. Dit verlaagt de druk en kosten van het systeem en verhoogt de weerbaarheid tegen droogte en overstromingen. Vlaanderen benadrukt daarom het belang van circulair gebruik van regen- en afvalwater voor een stabiele 24/7 drinkwatervoorziening in de toekomst.

FRAGMENTATION VS INTEGRATION

Aspect	Huidige toestand (gefragmenteerd)	WEFE-nexusbenadering (geïntegreerd)
Beleidsfocus	Centrale watersystemen en individueel regenwaterbeheer.	Centrale watersystemen aangevuld met decentrale collectieve watersystemen.
Stakeholder-betrokkenheid	Beperkt.	Essentieel voor governance, investeringen, prijszetting en financieringsmodellen.
Coördinatie mechanismen	Waterbedrijven en individueel regenwaterbeheer.	De complexiteit neemt toe: lokale bedrijven of bewoners nemen deel aan gedecentraliseerde watersystemen.
Risks	Watertekorten tijdens aanhoudende droogt en overstromingen.	Toenemende complexiteit versus langetermijn governance.
Voorbeelden	Leidinwatervoorziening door lokale nutsbedrijven.	Regionale casestudies in Peer, Keiberg-Vosseme en Tielt.

Gefinancierd door de Europese Unie. De geuite standpunten en meningen zijn echter uitsluitend die van de auteur(s) en weerspiegelen niet noodzakelijkerwijs die van de Europese Unie of de REA. Noch de Europese Unie noch de subsidieverlenende autoriteit kan hiervoor verantwoordelijk worden gehouden.

WEGEN NAAR DUURZAME NEXUS-WATERBEHEER

- **Early involvement** van banken en investeerders verhoogt de financierbaarheid en ondersteunt haalbare financieringsstructuren.
- **Robuuste businessmodellen**, ondersteund door kosten-batenanalyses, tonen de maatschappelijke waarde van collectieve, lokale watersystemen. Deze baten omvatten de beschikbaarheid van extra waterbronnen, vermeden schade door overstromingen, lagere infrastructuurkosten en andere milieuvoordelen.
- Goed ontworpen **prijsmechanismen** stemmen prikkels af, verbeteren kostendekking en stimuleren efficiënt watergebruik.
- Het **vergelijken van individuele en collectieve** decentrale systemen ondersteunt feitelijke besluitvorming over gezamenlijke investeringen.
- Duidelijke **juridische en organisatorische kaders**, met heldere bestuurs- en eigendomsstructuren, vergroten het vertrouwen van investeerders.
- **Transparante afspraken** over rollen en verantwoordelijkheden tussen publieke en private actoren zijn cruciaal voor duurzaamheid op lange termijn
- Een lokale **WEFE-nexusbenadering** verbindt water, energie, voedsel en ecosystemen binnen decentrale projecten. Integratie van regenwatergebruik en bv. energieretourwinning via afvalwater verhoogt zowel water als energie weerbaarheid. Door waterbeheer te koppelen aan hernieuwbare energie en efficiëntiemaatregelen kunnen lokale systemen kosten en emissies verminderen en tegelijkertijd de circulariteit verbeteren.
- **Op het niveau van projectplanning:** het waarderen van ecosysteemdiensten, zoals grondwateraanvulling en overstromingsmitigatie, zorgt ervoor dat investeringen blijvende milieu- en maatschappelijke baten opleveren.

TROADMAP (2025-2035)

